

Rekordmange private leverer offentlig service

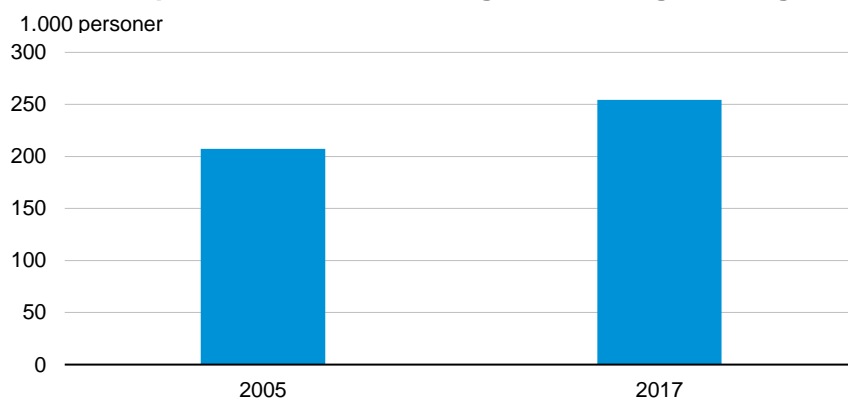
Antallet af ansatte i private erhverv, der leverer offentlig service, sætter ny rekord. Siden 2005 er der kommet godt 47.000 flere privat ansatte, der leverer offentlig service. Antallet af offentligt ansatte er derfor ikke en retvisende indikator for den offentlige service, der bliver leveret til danskerne.

Mange privat ansatte producerer offentlige ydelser

Det er ikke kun offentligt ansatte, der producerer ydelser, som det offentlige stiller til rådighed for borgerne. Der er også mange ansatte i private erhverv, der producerer offentlige ydelser. I 2017 var der knap 255.000 ansatte i private erhverv, der var med til at producere det offentlige forbrug, hvilket er ny rekord og godt 47.000 flere end i 2005.

I forhold til 2005 er den offentlige beskæftigelse reduceret med 4.400 ansatte. Dette betyder dog på ingen måde, at der leveres en

Ansatte i private erhverv som følge af offentligt forbrug

Anm.: Se boks på side 3 for definitioner
Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger

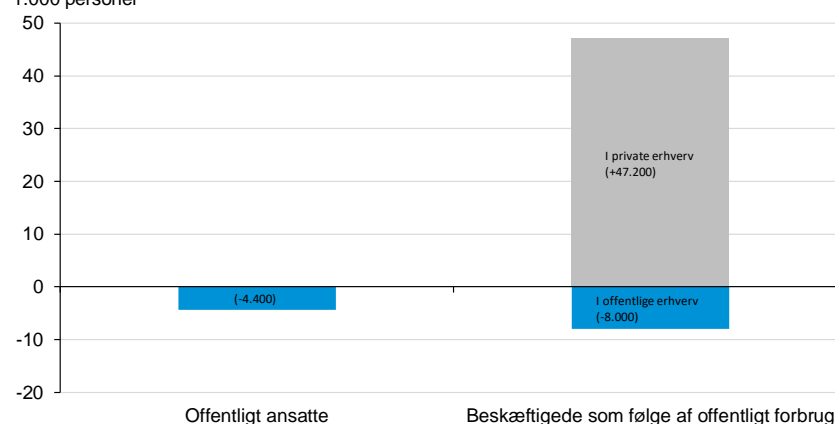
Flere leverer offentlig service, men de er ikke offentligt ansatte

mindre mængde service til danskerne inden for eksempelvis sundhed, undervisning og ældrepleje. Der er nemlig blevet knap 40.000 flere ansatte, der producerer offentlige ydelser, men disse er for en stor del ikke offentligt ansatte. Samtidig er produktiviteten steget, så der leveres mere service per medarbejder¹. Hvis man alene fokuserer på antallet af offentligt ansatte får man et helt skævt billede af udviklingen.

Øget køb af varer og tjenester giver flere job sfa. offentligt forbrug

Ændring i beskæftigelse 2005 til 2017

1.000 personer

Note: For definition af offentligt ansatte mv.se teksboks på side 3
 Kilde: Danmarks Statistik, input-output og egne beregninger

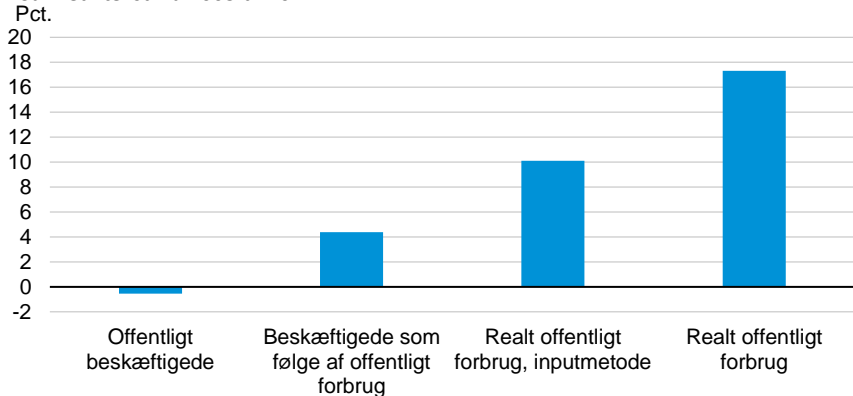
Realt offentligt forbrug er en mængdeindikator for forbruget

Det reale offentlige forbrug opgjort ved inputmetoden afspejler i høj grad antallet af beskæftigede som følge af offentligt forbrug. Men denne beskæftigelse er så korrigeret for antal timer, der leveres og for værdien af disse timer (uddannelsesniveaue). Det reale offentlige forbrug er så yderligere korrigeret for vækst i produktivitet.

¹ Danmarks Statistik har udviklet nogle mål til beskrivelse af udviklingen i produktiviteten inden for offentlig forvaltning og service. Disse mål viser en fremgang i produktiviteten gennem de seneste 10 år. Væksten i det reale offentlige forbrug er målt inkl. vækst i produktivitet. Væksten uden produktivitetskorrektion betegnes som inputmetode.

Fire mål for produktion af offentlig service

Samlet vækst fra 2005 til 2017

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger

Valg af periode

Det er valgt at se på perioden fra 2005 og frem, idet der ønskes en sammenligning med før-krise niveauer. Her vurderes 2005 at være det sidste år før krisen, hvor der var nogenlunde overensstemmelse mellem det faktiske og det planlagte antal medarbejdere i den offentlige sektor. De efterfølgende år var præget af, at man først ikke kunne rekruttere det ønskede antal medarbejdere i det offentlige og siden kom til at ansætte flere end planlagt, dengang krisen ramte Danmark. Startåret har dog ikke stor betydning for konklusionerne, medmindre man vælger 2009 eller 2010 som startår, jf. figur side 5. Der blev ansat ekstraordinært mange offentligt ansatte i slutningen af 2008 og begyndelsen af 2009. Beskæftigelsen var fortsat ekstraordinær høj i 2010 for i 2011 at vende tilbage til et mere normalt niveau.

Vigtige definitioner

Offentligt ansatte er ansatte ved offentlig service og forvaltning.

Offentlig service og forvaltning er afgrænset som den del af økonomien, hvor der løses myndighedsopgaver (retsvæsen, politi mv.) eller produceres ydelser til borgerne (undervisning, hospitalet mv.), som for mere end halvdelen vedkommende er finansieret af de offentlige kasser. Det er ligeledes et krav, at myndighederne har retten til at tilrettelægge arbejdet. Det har myndighederne ikke, hvis borgeren, der modtager ydelser, kan bestemme arbejdets art (har frit valg). Bemærk, at offentligt ejede virksomheder, hvor mere end halvdelen af indtægterne stammer fra salg af ydelser, ikke er en del af offentligt forvaltning og service, og at sådanne virksomheder (DSB, Ørsted mv.) ikke har noget med det offentlige forbrug at gøre.

Offentlige erhverv er de erhverv, der hovedsageligt producerer offentligt betalte ydelser eller varetager myndighedsopgaver. Følgende erhverv betragtes som offentlige: Offentlig administration, forsvar, politi og retsvæsen mv., grundskoler, gymnasier og erhvervsfaglige skoler, videregående uddannelser, hospitaler, plejehjem mv., daginstitutioner mv. samt ikke markedsmæssige dele af voksenundervisning, forskning og udvikling, biblioteker, museer mv. og sport.

Det offentlige forbrug er de udgifter, der afholdes, for at stille offentligt betalte ydelser til rådighed for borgerne samt udgifter i forbindelse med myndighedsopgaver.

Det ville være dejlig nemt, hvis der var et nogenlunde sammenfald mellem de tre definitioner, så offentligt ansatte var beskæftiget i offentlige erhverv og lønnet via det offentlige forbrug. Det er dog meget langt fra at være tilfældet. De offentlige erhverv er (definitorisk) domineret af offentlig forvaltning og service, men der er både privat og offentlig aktivitet i alle erhverv. Samtidig er der brugerbetaling for en række offentlige ydelser, hvorfor meget er finansieret af såvel offentligt som privat forbrug.

Tabellen nedenfor giver eksempler på aktiviteter, hvor det ikke altid er indlysende, hvordan de indplaceres i forhold til ovenstående definitioner.

Eksempler på aktiviteter, hvor der ikke er sammenfald mellem definitioner

	Offentlig beskæftigelse	Offentlige erhverv	Offentligt forbrug
Privatskoler og private hospitaler	nej	ja	delvist
Privat hjemmehjælp	nej	ja	delvist
Kommunal hjemmehjælp med frit valg	nej	nej	ja
IT konsulent hyret af det offentlige	nej	nej	ja
Rengøringsfirma hyret af det offentlige	nej	nej	ja
Ansatt i kommunal børnehave	ja	ja	delvist
Privatpraktiserende læge	nej	nej	ja
Privatpraktiserende tandlæge	nej	nej	delvist
Erhvervsrådgiver på en dansk ambassade	nej	ja	nej
Tjenestemand i DSB	nej	nej	nej

Årsager til, at flere privat ansatte producerer offentlig service

De mange flere, der leverer offentlig service uden at være offentligt ansatte, skyldes i de seneste 12 år² især fem forhold, jf. tabellen: Øget brug af vikarer, flere privatansatte på sundhedsområdet, at der

² Også for private, der leverer offentlig service, ses der en meget stor stigning i forbindelse med finanskrisen, efterfulgt af nogle år med tilbagegang. Fra 2010 til 2017 steg antal private, der leverer offentlig service, med 7.500 personer. De foregående fem år var der en stigning på knap 40.000 personer.

er indført fritvalgsordninger i ældreplejen, at flere undervises i private skoler samt at der udliciteres opgaver til private leverandører. Disse ændringer betyder ikke, at serviceniveauet falder – ofte faktisk tværtimod³. Men det har påvirket antal offentligt ansatte.

Vækst i ansatte finansieret af offentligt forbrug i udvalgte private erhverv	
	Antal ekstra ansatte Fra 2005 til 2017
Arbejdsformidling og vikarbureauer	17.665
Læger, tandlæger mv.	14.493
Private husholdninger (fritvalgsordninger, hjemmehjælp)	7.357
Rengøring og anden operationel service	3.770
Rådgivere	3.553
Frisører, vaskerier og andre serviceydelser	734
Andre private erhverv	-365
Private erhverv i alt	47.206

Kilde Danmarks Statistik og egne beregninger

Udlicitering er en del af forklaringen, men kun en del

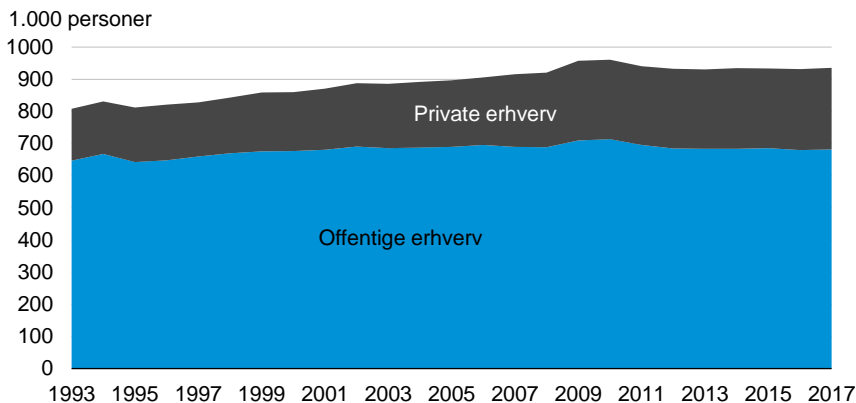
Dele af det, der opgøres her, handler om udlicitering og måles også via graden for konkurrenceudsættelse som opgjort af Økonomi- og Indenrigsministeriet. Denne viste en svag stigning fra år til år indtil for 5 år siden, hvorefter udviklingen næsten er stagneret. Det er imidlertid langt fra alle private beskæftigede som følge af det offentlige forbrug, som kan henføres til konkurrenceudsættelse. Når specialister bliver hyret til at udføre specifikke opgaver for det offentlige er der kun tale om konkurrenceudsættelse, hvis ledelsesansvaret for opgavens løsning følger med. Der arbejder ganske mange IT konsulenter i det offentlige, selv om det kun er en yderst begrænset del af IT-området, der er udliciteret.

255.000 ansatte i private erhverv leverer offentlig service

Alt i alt er der knap 255.000 ansatte i de private erhverv, der producerer offentligt forbrug. Dertil kommer godt 680.000 ansatte i offentlige erhverv.

³ Jf. Produktivitetskommissionen <http://produktivitetskommissionen.dk/nyheder/2014/feb/konkurrence-om-offentlige-opgaver-fremmer-produktiviteten>

Beskæftigelse som følge af offentligt forbrug

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger

Offentligt ansatte leverer ikke nødvendigvis offentlig service

Den offentlige beskæftigelse er så en helt anden afgrænsning end de ansatte som følge af offentligt forbrug. De offentligt ansatte er ikke nødvendigvis ansat i offentlige erhverv, og mange af dem producerer ikke offentligt forbrug. Samtidig kan man godt være offentlig ansat uden at være finansieret af det offentlige forbrug.

Fokus bør være på mængden af service

Det interessante er ikke, hvor mange offentligt ansatte, der er. Fokus bør være på den service, der faktisk bliver leveret af det offentlige. Det offentlige har ikke til opgave at opretholde arbejdspladser. Opgaven er at stille service til rådighed for borgerne. Det er omfanget af denne service, der bør være i fokus.

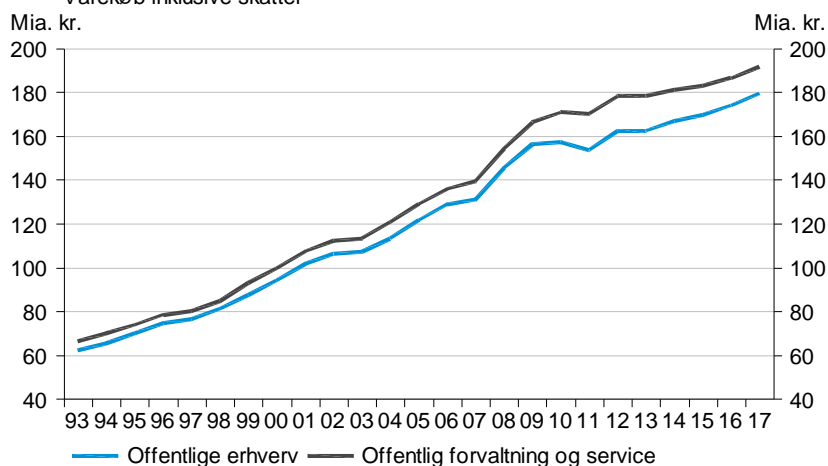
Mange ansatte som følge af offentligt varekøb

Det offentlige varekøb består især af tjenester

De mange privatansatte, der leverer offentlige serviceydelser optræder i regnskaberne under det, der hedder det offentlige varekøb. Det er imidlertid vanskeligt at underopdele varekøbet for offentlig forvaltning og service på delområder. Man kan imidlertid underopdele varekøbet i de offentlige erhverv i stedet. En sådan underopdeling må forventes at være nogenlunde retvisende, også for offentlig service og forvaltning, idet der er en meget betydelig fællesmængde i de to afgrænsninger.

Ensartet udvikling i offentligt varekøb uanset definition

Varekøb inklusive skatter

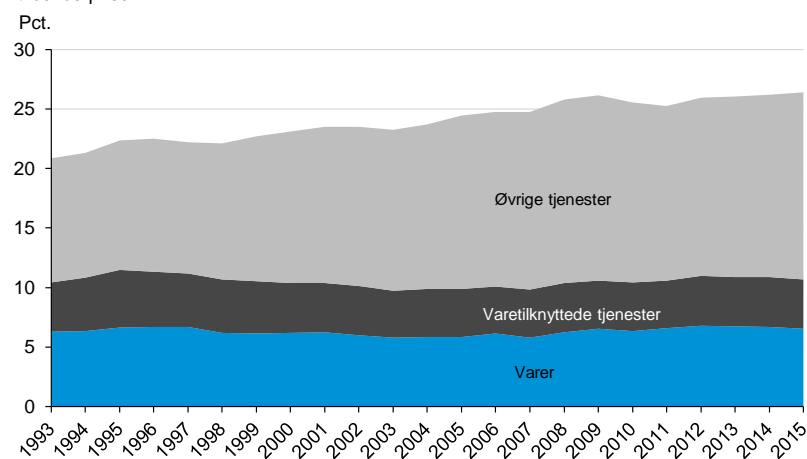
Kilde: Danmarks Statistik, ADAMBK

Varekøbet består mest af tjenester

Underopdeler man varekøbet i de offentlige erhverv, viser det sig hurtigt, at betegnelsen er noget misvisende. Købet består i langt højere grad af tjenester end af varer. Det skal bemærkes, at underopdelingen indtil videre kun kan foretages frem til 2015.

Inputandel i offentlige erhverv

Løbende priser

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger

Varekøbskvoten er stigende

Som det fremgår af figuren oven for er varekøbskvoten⁴ stigende, eller med andre ord, køb af input fra andre sektorer stiger mere end produktionen. Og det er stort set alene køb af ikke-varetilknyttede tjenester⁵, der stiger.

Ses der nærmere på, hvilke dele af varekøbet, der er steget siden 1993, så er det i høj grad noget, der ligner udlicitering (markeret med U i tabellen nedenfor) og øget køb af ekspertise hos private rådgivere (markeret med R i tabellen nedenfor), der dominerer. Bemærk at de med kursiv viste underbrancher kun er eksempler på underbrancher, hvor der har været en stor stigning i inputandelen.

Der udliciteres således løbende noget produktion samtidig med, at der også lægges andre opgaver hos private leverandører. Derfor stiger varekøbskvoten, og der bliver stadig mere privat beskæftigelse som følge af det offentlige forbrug.

Ændring i inputandelen i offentlige erhverv fra 1993 til 2015	Procentpoint
Fra erhvervsservice	1,8
- heraf arbejdsformidling og vikarbureauer (U)	0,5
- heraf forskning og udvikling, markedsfølgende (Øvr)	0,4
- heraf ejendomsservice, rengøring og anlægsgartner (U)	0,4
- heraf virksomhedskonsulenter (R)	0,2
- heraf anden operationel service (U)	0,2
- heraf anden vidensservice (U)	0,1
- heraf vagt og sikkerhedstjeneste (U)	0,1
Fra information og kommunikation	1,4
- heraf It-konsulenter mv. (R)	1,6
Fra øvrige Serviceerhverv (ej varetilknyttede)	1,4
- heraf læger, tandlæger mv. (Øvr)	0,4
- heraf redningskorps mv., markedsfølgende (U)	0,2
- heraf kreditforeninger mv. (Øvr)	0,3
- heraf forlystelsesparker og andre fritidsaktiviteter (Øvr)	0,1
Fra andre private erhverv (Øvr)	0,3
- heraf medicinalindustri (hospitalsmedicin) (Øvr)	1,5
Fra offentlige erhverv (Øvr)	0,6
I alt	5,5

Note: U står for udlicitering, R for rådgivning og Øvr for andre begrundelser
 Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger

⁴ Varekøbskvoten er her opgjort ekskl. skatter.

⁵ De varetilknyttede tjenester er primært handel og transport.